

Національний Києво-Печерський
історико-культурний заповідник

Інститут археології НАН України

Центр пам'ятокознавства НАН України і УТОПІК

Центральний державний історичний архів України, м. Київ
Навчально-науковий інститут історії, етнології та правознавства
ім. О. М. Лазаревського Національного університету
“Чернігівський колегіум” імені Т. Г. Шевченка

Інститут історії Академії ім. Яна Длугоша в Ченстохові

Лабораторія гуманітарних міждисциплінарних студій
Університету ім. Адама Міцкевича в Познані

Київська духовна академія і семінарія

Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя

Вишгородський історико-культурний заповідник

Товариство дослідників християнських старожитностей
Центральної та Східної Європи

Шістнадцята Міжнародна наукова конференція
“Церква – наука – суспільство:
питання взаємодії”

29 травня – 2 червня 2018 р.

*Присвячується пам'яті київського митрополита
Євгенія (Болховітінова)*

П Р О Г Р А М А

РЕГЛАМЕНТ КОНФЕРЕНЦІЇ

29 травня, вівторок

Реєстрація учасників: 10³⁰–11⁰⁰

Пленарне засідання: 11⁰⁰–13⁰⁰

Місце проведення: *Національний Києво-Печерський історико-культурний заповідник (вул. Лаврська, 9, корпус № 25, лекторій)*

14⁰⁰–17⁰⁰

Секційне засідання “Християнська церква в Європі від Раннього Середньовіччя до Нового часу: інтердисциплінарні дослідження”

Місце проведення: *корпус № 25, лекторій*

30 травня, середа

10⁰⁰–13⁰⁰

Секційне засідання “Християнська церква ХІХ – початку ХХІ ст.: джерела, історія та історіографія”

Місце проведення: *Церковно-археологічний кабінет КДАіС (вул. Лаврська, 15, корпус № 63)*

14⁰⁰–18⁰⁰

Секційне засідання “Дослідження та збереження християнських пам’яток: теорія і практика”

Місце проведення: *корпус № 25, лекторій*

31 травня, четвер

10⁰⁰–13⁰⁰

Секційне засідання “Писемні джерела з історії християнської церкви: виявлення, дослідження, збереження”

Місце проведення: *Центральний державний історичний архів України, м. Київ (вул. Солом’янська, 24)*

12⁰⁰–17⁰⁰

Секційне засідання “Археологічні дослідження пам’яток церковної давнини”

Місце проведення: *м. Вишгород, Вишгородський історико-культурний заповідник*

1 червня, п’ятниця

11⁰⁰–16⁰⁰

Секційне засідання “Церковна археологія Лівобережної України”

Місце проведення: *м. Чернігів, Навчально-науковий інститут історії, етнології та правознавства ім. О. М. Лазаревського (просп. Миру, 13)*

2 червня, субота

11⁰⁰–16⁰⁰

Секційне засідання “Україна і Балкани: міжкультурні зв’язки (до 1030-річчя Хрещення Русі)”

Місце проведення: *м. Ніжин, Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя*

**Тривалість доповідей: на пленарному засіданні до 20 хв.
на секційних засіданнях до 15 хв.**

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ:

Рудник Олександр Володимирович, в.о. генерального директора Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника – **голова**

Коваленко Олександр Борисович, кандидат історичних наук, професор, директор Навчально-наукового інституту історії, етнології та правознавства ім. О. М. Лазаревського Чернігівського національного педагогічного університету ім. Т. Г. Шевченка – **співголова**

Музичук Ольга Володимирівна, директор Центрального державного історичного архіву України, м. Київ – **співголова**

Пивоваров Сергій Володимирович, доктор історичних наук, професор, заступник генерального директора з наукової роботи НКПЗ – **співголова**

Сильвестр (Стойчев), єпископ Білгородський, вікарій Київської митрополії, ректор Київської духовної академії і семінарії – **співголова**

Титова Олена Миколаївна, кандидат історичних наук, заслужений працівник культури України, директор Центру пам'яткознавства НАН України та УТОПЗ – **співголова**

Івакін Всеволод Глібович, кандидат історичних наук, старший науковий співробітник Інституту археології НАН України

Ластовський Валерій Васильович, доктор історичних наук, професор, Київський національний університет культури і мистецтв

Димчик Рафал, доктор, ад'юнкт, Університет ім. Адама Міцкевича в Познані (Польща)

Моравець Норберт, доктор, Академія ім. Яна Длугоша в Ченстохові

Студницька-Марьянчик Кароліна, доктор, Академія ім. Яна Длугоша в Ченстохові

Черненко Олена Євгенівна, кандидат історичних наук, доцент, Чернігівський національний педагогічний університет ім. Т. Г. Шевченка

Крайній Костянтин Костянтинович, кандидат історичних наук, начальник науково-дослідного відділу історії та археології НКПЗ – **відповідальний секретар**

ПЛЕНАРНЕ ЗАСІДАННЯ

29 травня, вівторок

11⁰⁰ – 13⁰⁰

Голова засідання: Пивоваров Сергій Володимирович

Співголова: Крайній Костянтин Костянтинович

Вступне слово

Рудника Олександра Володимировича, в. о. генерального директора
Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника

ДОПОВІДІ:

Шумило Сергій Вікторович

директор

Міжнародний інститут афонської спадщини в Україні

**Культурно-просвітницька діяльність давньоруського монастиря
на Афоні та його зв'язки з Київською Руссю**

Крайня Ольга Олексіївна

кандидат історичних наук, провідний науковий співробітник

Курлов Віталій Вікторович

художник-реставратор 1 категорії

Пивоваров Сергій Володимирович

доктор історичних наук, професор

заступник генерального директора з наукової роботи

Національний Києво-Печерський історико-культурний заповідник

**Проблеми атрибуції хреста-релікварія, пов'язаного з ім'ям
прп. Марка Печерника**

Кондратюк Аліна Юріївна

кандидат мистецтвознавства, начальник відділу

Національний Києво-Печерський історико-культурний заповідник

**Іконостас Троїцької надбрамної церкви Києво-Печерської лаври
1734–1735 рр.: композиція, стилістика образів, проблеми атрибуції**

Прокоп'юк Оксана Борисівна

кандидат історичних наук, провідний науковий співробітник

Національний Києво-Печерський історико-культурний заповідник

**Парафіяльні храми в маєностях Києво-Печерської лаври за
відомостями 1769 р. (Київська митрополія та Чернігівська єпархія)**

Dr. Norbert Morawiec

Akademia im. Jana Długosza w Częstochowie, Polska

**Duchowość historii. W poszukiwaniu antropologicznego wymiaru
cerkiewnej historiografii**

РОБОТА СЕКЦІЙ

29 травня, вівторок

14⁰⁰–17⁰⁰

**Секція “Християнська церква в Європі від Раннього Середньовіччя до Нового часу: інтердисциплінарні дослідження”
корпус № 25, лекторій**

**Головуючі: Крайній К. К., кандидат історичних наук
Прокоп’юк О. Б., кандидат історичних наук**

Dr. Marcin Danielewski

adiunkt naukowy

**Instytut Historii, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza, Poznań, Polska
Grody – centra kościelne władztwa Piastów w X–XI w.? Problem
chrystianizacji władztwa Piastów**

Нікітенко Мар’яна Михайлівна

кандидат історичних наук, провідний науковий співробітник

Національний Києво-Печерський історико-культурний заповідник

**Сакральний зміст Числа у середньовічній Церкві: на прикладі
уподібнення мученика Євстратія Ісусу Христу в Києво-
Печерському патерикоу**

Львова Олена Леонідівна

кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник

Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України

**Питання державної влади у працях християнських мислителів
епохи Середньовіччя**

Русакова Юлія Михайлівна

кандидат історичних наук, докторантка

Єврейський університет в Єрусалимі, Ізраїль

**Проблема взаємовідносин у сфері оренди між Православною
Церквою та євреями у Луцькому повіті в XVII ст.**

Борисов Денис Вадимович

науковий співробітник

Національний заповідник “Софія Київська”

**Наповнення скарбниці Київської митрополії за донесеннями
кафедральної контори 1758–1763 рр.**

Жиленко Ірина Володимирівна
кандидат богослов'я, провідний науковий співробітник
Національний Києво-Печерський історико-культурний заповідник
Псевдоагіографічні побудови в історії вшанування прп. Кукші
священномученика на деяких територіях Московії

Кабанець Євген Павлович
старший науковий співробітник
Національний Києво-Печерський історико-культурний заповідник
Велика лаврська пожежа 1718 року: сучасні конспірологічні теорії

Ластовський Валерій Васильович
доктор історичних наук, професор
Київський національний університет культури і мистецтва
Ірдинський (Виноградський) монастир на Смілянщині:
історіографія та джерела

Чирка Леонід Григорович
завідувач науково-дослідного сектора
Національний історико-етнографічний заповідник "Переяслав"
Антитетика добра і зла у філософії Григорія Сковороди

Дзісяк Ярослав Ігорович
кандидат історичних наук, викладач
Чортківський коледж економіки і підприємництва ТНЕУ
Передумови Реформації: соціокультурний аналіз

Дзісяк Ярослав Ігорович
кандидат історичних наук, викладач
Гутман Олександр Романович
студент
Чортківський коледж економіки і підприємництва ТНЕУ
Жан Кальвін – богослов і диктатор

30 травня, середа
10⁰⁰–13⁰⁰

**Секція “Християнська церква XIX – початку XXI століть:
джерела, історія та історіографія”**
Церковно-археологічний кабінет КДАІС
(вул. Лаврська, 15, корпус № 63)

Головуючі: Крайній К. К., кандидат історичних наук
Хроненко І. В., кандидат історичних наук

Перепелиця Алла Іванівна
молодший науковий співробітник
Павлова Світлана Федорівна

заступник генерального директора з наукової роботи
Національний історико-культурний заповідник “Чигирин”

**Єпископи Чигиринські – вікарії Київської митрополічної єпархії
(кінець XVIII – початок XIX ст.)**

Ластовська Оксана Леонідівна
кандидат історичних наук, старший науковий співробітник
Національний заповідник “Софія Київська”

**Трапеза у повсякденному житті київського митрополита
Серапіона (за матеріалами його щоденника 1810 р.)**

Бойчура Максим, о.
аспірант

Київська духовна академія

**Наукова полеміка митрополита Євгенія (Болховітінова) з
католицькими істориками на сторінках “Описання Києво-
Софійського собора...”**

Бардік Марина Афанасіївна
старший науковий співробітник

Національний Києво-Печерський історико-культурний заповідник

**Мистецька спадщина художників Києво-Печерської лаври
середини XIX ст. Софійський собор**

Кукса Надія Василівна
завідувач відділу “Суботівський історичний музей”

Національний історико-культурний заповідник “Чигирин”

**Свято-Іллінська церква в Суботіві у студіях Д. Бантиша-
Каменського**

Преловська Ірина Миколаївна

доктор історичних наук, старший науковий співробітник
Інститут української археографії та джерелознавства
ім. М.С. Грушевського НАН України

**Археографічні проблеми дослідження і публікації особових справ
діячів Української Автокефальної Православної Церкви 1920-х рр.
(на матеріалах ф. 3984 ЦДАВО України)**

Dr. Karolina Studnicka-Mariańczyk

Akademia im. Jana Długosza w Częstochowie, Polska

Religious life under Nazi occupation in Sieradz

Веденєєв Дмитро Валерійович

доктор історичних наук, професор

Київська національна академія керівних кадрів культури і мистецтв

**Оперативна діяльність органів держбезпеки в процесі ліквідації
Греко-католицької церкви в Закарпатській Україні**

Dr. hab. Zdzisława Kobylińska

Uniwersytet Warmińsko Mazurski, Olsztyn, Polska

In nomine Domini - życie i dzieło Kardynała Adama Kozłowieckiego SJ

Макаренко Лариса Олександрівна

кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник

Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України

**Подолання корупції як один із напрямів розвитку християнської
культури в Україні**

Rafał Terszak

Akademia im. Jana Długosza w Częstochowie, Polska

**Związki wyznaniowe w III Rzeczpospolitej wobec przemian
kulturowych XXI w.**

30 травня, середа

14⁰⁰ – 18⁰⁰

Секція “Дослідження та збереження християнських
пам’яток: теорія і практика”

корпус № 25, лекторій

Головуючі: Титова О. М., кандидат історичних наук, доцент
Кондратюк А. Ю., кандидат мистецтвознавства

Нетудихаткін Ігор Анатолійович

кандидат історичних наук, провідний науковий співробітник
Національний заповідник “Софія Київська”

**Параман з поховання київського митрополита Сильвестра Косова
(†1657) у Софійському соборі**

Пивоваров Сергій Володимирович

доктор історичних наук, професор
заступник генерального директора з наукової роботи

Національний Києво-Печерський історико-культурного заповідник

**Паломницька металоластика із зображенням великомученика
Іоанна Нового Сучавського**

Пітатєлева Олена Володимирівна

старший науковий співробітник

Національний Києво-Печерський історико-культурного заповідник

**Ікона “Іоанн Сочавський” з колекції Національного Києво-
Печерського історико-культурного заповідника. Особливості
пейзажного фону**

Сенченко Наталія Миколаївна

кандидат історичних наук, старший науковий співробітник
Центр пам’ятокознавства НАН України і УТОПШ

**До питання вивчення церковних пам’яток як об’єктів культурної
спадщини**

Студницька Мар’яна Романівна

кандидат мистецтвознавства, доцент
Львівська національна академія мистецтв

**Іконографія іконостасів у церквах Східної Галичини кінця XIX –
початку XX ст.**

Кондратьєва Оксана Василівна

член Британського товариства майстрів вітражного мистецтва, магістр
Лондон, Великобританія

**Архітектурні студії В. М. Покровського у Харкові 1888–1891 рр.
Нові факти життєвості**

Лук'янченко Вадим Ігорович

заслужений архітектор України, старший науковий співробітник
Національний Києво-Печерський історико-культурний заповідник

Арочні ніші першого ярусу монастирських мурів Верхньої лаври

Вечерський Віктор Васильович

кандидат архітектури, доцент

Київський національний університет культури і мистецтв

**Пам'ятки дерев'яної сакральної архітектури Лівобережжя,
досліджені Стефаном Таранушенком**

Пітатєлева Олена Володимирівна

старший науковий співробітник

Національний Києво-Печерський історико-культурного заповідник

**Біблійні образи І. С. Їжакевича в Трапезній церкві: від олівцевого
ескізу до живописного втілення**

Онопрієнко Наталія Олександрівна

художник-реставратор 1 категорії

Національний Києво-Печерський історико-культурний заповідник

**Феномен металевих іконостасів в храмовому інтер'єрі. Історичний
огляд пам'яток**

Сорока Катерина Олександрівна

старший науковий співробітник

Головатенко Юлія Георгіївна

старший науковий співробітник

Національний Києво-Печерський історико-культурний заповідник

**Формування та розвиток Либідського цегельного заводу Києво-
Печерської лаври у XVIII–XIX ст. за результатами історико-
архівних та бібліографічних досліджень**

Лопухіна Олена Володимирівна

старший науковий співробітник

Національний Києво-Печерський історико-культурний заповідник

Портретна збірка Митрополичого будинку Києво-Печерської лаври XVIII – початку XX ст. в історичному контексті її формування (на основі колекції НКПКЗ)

Шамраєва Амелія Маріанівна

Український державний інститут культурної спадщини

Остання згадка про архітектурну пам'ятку Києва кінця XIX ст.

Шпаковська Любов Володимирівна

доцент

Національний технічний університет України “Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського”

Вплив православ'я на розвиток сучасного мистецтва

Харковенко Роман Володимирович

головний спеціаліст відділу розвитку історико-культурних заповідників

Управління охорони культурної спадщини Міністерства культури України

“Охорона об'єктів культурної спадщини в умовах глобалізаційних світових процесів”

31 травня, четвер
10⁰⁰–13⁰⁰

**Секція “Писемні джерела з історії християнської церкви:
виявлення, дослідження, збереження, публікація”**

**Центральний державний історичний архів України, м. Київ
(вул. Солом’янська, 24)**

Головуючі: Музичук О. В., директор ЦДІАК України
Крайній К. К., кандидат історичних наук, НКППКЗ

Кузьмук Олексій Сергійович

кандидат історичних наук, завідувач сектора
відділу довідкового апарату та обліку документів
Центральний державний історичний архів України, м. Київ
**Джерела до історії приписного Новопечерського Дятловицького
монастиря у фонді 128 ЦДІАК України**

Хроненко Ігор Вікторович

кандидат історичних наук, провідний науковий співробітник
Національний Києво-Печерський історико-культурний заповідник
**Освідування мощей прп. Печерських у 20–40-х рр. XVIII ст. за
справами фонду 128 ЦДІАК України**

Литвин Наталія Михайлівна

старший науковий співробітник
Національний Києво-Печерський історико-культурний заповідник
**Монастирські фрукти та фруктові десерти в лаврській дипломатії
XVIII ст.**

Бартош Алла Єгорівна

старший науковий співробітник
Національний Києво-Печерський історико-культурний заповідник
**Митрополит Київський і Галицький Антоній (Храповицький) та
справа 1918 р. щодо надання Кауфманському госпіталю
лаврських лікарень (за документами ЦДІАК України)**

Прокоп'юк Оксана Борисівна

кандидат історичних наук, провідний науковий співробітник

Національний Києво-Печерський історико-культурний заповідник

**З досвіду картографування Київської митрополії та маєтностей
Києво-Печерської лаври: від архівного документа до карти**

Литвиненко Ярослав Володимирович

старший науковий співробітник

Кабанець Євген Павлович

старший науковий співробітник

Національний Києво-Печерський історико-культурний заповідник

Плани печер Києво-Печерської лаври XVIII ст.

Крайня Ольга Олексіївна

кандидат історичних наук, провідний науковий співробітник

Національний Києво-Печерський історико-культурний заповідник

**Перспектива реконструкції історичних цвинтарів київських
монастирів**

Качан Роман Іванович

заступник начальника відділу

Національний Києво-Печерський історико-культурний заповідник

**Використання архівних матеріалів в експозиційній роботі
Національного Києво-Печерського історико-культурного
заповідника**

31 травня, четвер
12⁰⁰ – 17⁰⁰

Візна секція “Археологічні дослідження пам’яток
церковної давнини”

м. Вишгород, Вишгородський історико-культурний заповідник

Івакін Гліб Юрійович

доктор історичних наук, професор, член-кореспондент НАН України

Зоценко Іван Володимирович

молодший науковий співробітник

Баранов В’ячеслав Ігорович

науковий співробітник

Івакін Всеволод Глібович

кандидат історичних наук, старший науковий співробітник

Інститут археології НАН України

**Археологічні науково-рятувні дослідження давньоруських
поселень у Феофанії (м. Київ)**

Ільків Микола Володимирович

кандидат історичних наук, асистент

Калініченко Віталій Андрійович

кандидат історичних наук, асистент

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Пивоваров Сергій Володимирович

доктор історичних наук, професор

заступник генерального директора з наукової роботи

Національний Києво-Печерський історико-культурного заповідник

**Язичницьке святилище чи мідноплавильний центр? (До питання
інтерпретації матеріалів із ур. Турецька Криниця на Буковині)**

Готун Ігор Анатолійович

кандидат історичних наук, науковий співробітник

Сергєєва Марина Сергіївна

кандидат історичних наук, старший науковий співробітник

Сухонос А. М.

лаборант I категорії

Гунь М. О.

лаборант I категорії

Інститут археології НАН України

Давньоруський деревообробний осередок в “селі святого Феодосія”

Івакін Всеволод Глібович
кандидат історичних наук, старший науковий співробітник
Баранов В'ячеслав Ігорович
науковий співробітник

Бібіков Дмитро Валентинович
молодший науковий співробітник
Інститут археології НАН України
Переверзєв Сергій Віталійович
завідувач сектора археології та пам'яткознавства
Державний науковий центр захисту культурної спадщини від
техногенних катастроф ДАЗВ України

**Балтський могильник на р. Рось: попередні результати науково-
рятівних археологічних досліджень 2017 р.**

Майборода М. А.
Керівник камеральної лабораторії Архітектурно-археологічної експедиції
Інститут археології НАН України
Фрагмент амфори з графіті з поселення Феофанія

Тараненко Сергій Пантелійович
кандидат історичних наук, завідувач сектору
Національний Києво-Печерський історико-культурного заповідник

Сергєєва Марина Сергіївна
кандидат історичних наук, старший науковий співробітник
Інститут археології НАН України

Куцоконь Юлія Костянтинівна
кандидат біологічних наук, старший науковий співробітник
Інститут зоології ім. І. І. Шмальгаузена НАН України

Горбаненко Сергій Анатолійович
кандидат історичних наук, старший науковий співробітник
Інститут археології НАН України

**Результати комплексних біоархеологічних досліджень матеріалів
з розкопок Митрополичого саду НКПСКЗ у 2017 р.**

Бібіков Дмитро Валентинович
молодший науковий співробітник

Івакін Всеволод Глібович
кандидат історичних наук, старший науковий співробітник
Інститут археології НАН України

Археологічні дослідження у м. Вишгород 2017 р.

Гнера Володимир Анатолійович
кандидат історичних наук, старший науковий співробітник
Музей історії Десятинної церкви

**Археологічні розвідки 2017 р. у Брусилівському районі
Житомирської області**

Оленич Андрій Миколайович
молодший науковий співробітник
Інститут археології НАН України

**Гончарний промисел населення села Микільська Слобідка в першій
половині XIX ст. (за матеріалами новітніх археологічних досліджень)**

Радченко М. П.
лаборант I категорії

**Предмети особистого благочестя з Феофанії (за матеріалами
археологічних досліджень 2016–2017 рр.)**

Скиба Андрій Володимирович
кандидат історичних наук, старший науковий співробітник

Баранов В'ячеслав Ігорович
науковий співробітник

Володарець-Урбанович Ярослав Володимирович
кандидат історичних наук, науковий співробітник
Інститут археології НАН України

Пастирське городище у світлі новітніх археологічних досліджень

Толкачов Юрій Іванович
завідувач відділу археології

Осадчий Руслан Миколайович
завідувач відділу науково-облікової документації та фондової роботи

Пономаренко Віталій Васильович
науковий співробітник

**Київський обласний центр охорони і наукових досліджень пам'яток
культурної спадщини**
**Факти руйнації пам'яток культурної спадщини на території
Київської області**

Толкачов Юрій Іванович
завідувач відділу археології

**Київський обласний центр охорони і наукових досліджень пам'яток
культурної спадщини**

Металеві остроги з території Меджибізької фортеці

1 червня, п'ятниця
11⁰⁰–16⁰⁰

Віїзна секція “Церковна археологія Лівобережної України”
м. Чернігів, Навчально-науковий інститут історії, етнології та
правознавства ім. О. М. Лазаревського

Руденко Володимир Якович
завідувач відділу історії печер

Національний архітектурно-історичний заповідник “Чернігів стародавній”
Топографія та повсякденний побут Чернігівського Богородичного
(Іллінського монастиря) наприкінці XI – на початку XIII ст. за
результатами археологічних досліджень

Веремейчик Олена Михайлівна
кандидат історичних наук, доцент

Національний університет “Чернігівський колегіум” імені Т. Г. Шевченка
Середньовічний цвинтар на Замковій горі в Любечі

Бовда Юлія Іванівна
аспірант

Національний університет “Чернігівський колегіум” імені Т. Г. Шевченка
Розкопки Борисоглібського собору в 1947–1948 рр. (за
матеріалами наукового звіту М. В. Холостенка)

Ігнатенко Ігор Михайлович
краєзнавець, м. Чернігів

Використання християнських культових споруд у військових
цілях у середні віки та ранньомодерний час на Українських
землях, і Чернігівщині зокрема

Ясновська Людмила Василівна
кандидат історичних наук, доцент

Національний університет “Чернігівський колегіум” імені Т. Г. Шевченка
Культові споруди Чернігова в дослідженнях А. А. Карнабеда

Гейда Ольга Сергіївна
кандидат історичних наук, доцент

Національний університет “Чернігівський колегіум” імені Т. Г. Шевченка
Перший історичний опис Чернігівського Єлецького монастиря:
проблема авторства, зміст та подальше використання

Бакуменко Ярослав Сергійович
аспірант

Національний університет “Чернігівський колегіум” імені Т. Г. Шевченка
Роль ктиторів у розбудові Свято-Миколаївського Пустинно-
Рихлівського монастиря в другій половині XVII – XVIII ст.

Черненко Олена Євгенівна

кандидат історичних наук, доцент

Національний університет “Чернігівський колегіум” імені Т. Г. Шевченка

Новик Тетяна Григорівна

науковий співробітник

Національний архітектурно-історичний заповідник “Чернігів стародавній”

Будинок настоятеля Єлецького Свято-Успенського монастиря в Чернігові

Ситий Юрій Миколайович

старший науковий співробітник

Національний університет “Чернігівський колегіум” імені Т. Г. Шевченка

Релігійне життя у пам’ятках матеріальної культури Батурина

Бондар Олександр Миколайович

кандидат історичних наук, старший науковий співробітник

Чернігівський обласний історичний музей імені В. В. Тарновського

Дерев’яні церковно-оборонні комплекси Чернігівщини XVII ст.

Травкіна Ольга Іванівна

кандидат історичних наук, завідувач відділу

Національний архітектурно-історичний заповідник “Чернігів стародавній”

До історії комплектації бібліотеки Чернігівського колегіуму: латиномовні видання

Луценко Роман Миколайович

старший науковий співробітник

Національний університет “Чернігівський колегіум” імені Т. Г. Шевченка

Будівельна кераміка Свято-Миколаївського Пустинно-Рихлівського монастиря

Коваленко Ольга Олександрівна

кандидат історичних наук, доцент

Національний університет “Чернігівський колегіум” імені Т. Г. Шевченка

Церква у громадській та добродійній діяльності Г. О. Милорадовича

Федусь Дар’я Михайлівна

аспірант

Національний університет “Чернігівський колегіум” імені Т. Г. Шевченка

Внесок П. М. Добровольського у розвиток та вивчення церковної справи Чернігівщини

Хроненко Ігор Вікторович

кандидат історичних наук, провідний науковий співробітник

Національний Києво-Печерський історико-культурний заповідник

Церковні старожитності в експозиції виставки при XIV Археологічному з’їзді в Чернігові (1908)

2 червня, субота
11⁰⁰–15⁰⁰

Виїзна секція “Україна і Балкани: міжкультурні зв’язки”
м. Ніжин, Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя

Моця Олександр Петрович

доктор історичних наук, професор, член-кореспондент НАН України
Інститут археології НАН України

“Всі дороги ведуть на Балкани”: перші кроки християнства на Русі

Пилипенко Олександр Євгенійович

доктор історичних наук, професор
Національний університет харчових технологій

Грецькі православні церкви в Україні у період козацько-гетьманської доби (XVI–XVIII ст.)

Кондратюк Аліна Юрївна

кандидат мистецтвознавства, начальник відділу

Національний Києво-Печерський історико-культурний заповідник

До питання про афонські впливи в розписах церкви Спаса на Берестові

Прокоп’юк Оксана Борисівна

кандидат історичних наук, провідний науковий співробітник

Національний Києво-Печерський історико-культурний заповідник

Вклади і вкладники Афонської лаври: про збирання милостині архімандритом Космою в Київській митрополії в середині XVIII ст.

Чернухін Євгеній Костянтинівич

кандидат філологічних наук, старший науковий співробітник

Інститут історії України НАН України

Послання Андрія Миколайовича Муравйова великому князю Костянтину Миколайовичу, написане на Св. Горі Афонській в скиті Пророка Іллі від імені насельників святогірських у вересні 1849 р.

Романченко Олександр Дмитрович

начальник наукового відділу моніторингу та оренди нерухомих пам’яток

Національний Києво-Печерський історико-культурного заповідник

Школи Ніжинського земства початку XX ст.

Чередниченко Анастасія Миколаївна

кандидат історичних наук, провідний науковий співробітник

Національний Києво-Печерський історико-культурний заповідник

Дослідження грецької ніжинської громади І. І. Соколовим у 1920-х рр.